

ЖЕНСКИ СВЕТ

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

В Л А С Н И К:
ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:
АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

Излази: Сваког 1. дана у месецу по ст. кал.
Претплата, рукописи и све што се тиче листа, шаље се на уредни-
штво Нови Сад (Ujvidék).

Цена: на годину 3 круне; за Србију 3½ динара.
За све остале земље 3½ франка у злату.
Поједини бројеви 30 потура.

П О З И В

НА

II. КОНГРЕС ЧЕСКОСЛОВЕНСКИХ ЖЕНА,

који приређује

„Савез чешког женског друштва“ у Прагу јула месеца 1908.

На овом конгресу говориће се о свим стварима,
које се тичу интереса жена из свију сталежа.

Р Е Д:

1. Преглед рада жене у опште и њен будући задатак.
 2. Жена домаћица, жена у породици.
 3. Жена у раду народном.
 4. Жена у раду социалном.
 5. Жена у раду за заслугом.
 6. Образовање жена.
 7. Права жене.
- Молимо славна женска друштва, да што пре сазову седницу у којој би о овом програму говориле и установиле:
1. Да ли би која његова чланица овај програм хтела допунити или га у ком делу оправити?
 2. Да ли би која од Вас хтела на њему реферисати? о којој тачци?
 3. Колико говорница ће Ваше друштво изаслати? Коју тему су говорнице изабрале?
 4. Да ли која дама из Ваше околине жели завести дебату? Којим начином?
 5. Коју чланицу желите послати као делегата у одбор?
 6. Колико њих из Вашег друштва или околине смемо у опште очекивати?
- (Ближе информације даје: канцеларија
»Ustřední Spolek Českých Žen«
Praha, Spálena ulice 34.
или
Зорка Ховоркова, председница друштва.
На конгрес се зову сви пријатељи женског покрета, дакле и мушки.)

Наши петогодишњи састанци.

— Чланицама Добротворних Задруга Српкиња. —

Ова, 1908. година као да ће бити исписана златним словима у историји овоостраних Добротворних Задруга Српкиња. На то даје слутити последња главна скупштина Добротворне Задруге Српкиња Новосадкиња, која је, као што је познато, једногласним закључком прихватила одборски предлог: да одсада Задруга сваке године приреди једну забаву у опште народне сврхе, сваких пет година пак, да се одрже заједнички састанци заједно са осталим задругама које исте такве забаве приређују, на којима би се састанцима онда решавало, на шта да се употребе ови заједнички прилози наших Задруга, сакупљени у току од пет година, а у једној истој сврси, договорно.

Значајна ће бити ова година у историји овоостраних Задруга Српкиња, јер ови петогодишњи састанци наших овоостраних женских задруга служиће као неки наши конгреси, на њима ће се изасланици наших задруга састајати на договоре, многа ће се корисна замисао моћи на њима оценити, а поврх свега ови ће конгреси сваке пете године многу нашу народну тековину обдарити лепим значајним прилозима, или ће баш саме Задруге на овим састанцима коначно решавати о оснивању таквих народних установа које немамо и до којих можда друкше, никад не би ни дошли.

Добротворна Задруга Српкиња Новосадкиња задужила је на овај начин овим кораком српски овоострани народ вечитом захвалношћу а уједно, прикључе ли се и остале наше задруге закључку Новосадкиња — у што не сумњамо — питање организације наших задруга толко пута покретано, решиће се на најлепши и најкориснији начин такођер овим закључком.

Овим редовима и хоћемо да позовемо наше Добротворне Задруге Српкиња, свих 60, нека што пре донесу сличне закључке и нека свака од њих, још ове године приреди једну забаву у ову сврху, 1913. године пак, дакле после навршених 5 година састали би смо се онда први пут

на заједнички састанак, да решимо, којој ћемо народној установи дати своје овако сакупљене новце.

Додирујем само, по мом схваћању, овај први наш састанак требали би да одржимо у Новом Саду, дакле са тамошњом Добротворном Задругом Српкиња. Где ће се други састанак одржати, питање ово, углавном би одмах на првом састанку у Новом Саду. И тако даље, сваких 5 година у напред. Свакојачко би требало закључити, да се ови састанци сваких 5 година у другом месту држе.

И још једно. Већ у свом првом чланку у 1. броју овогодишњег „Женског Света“ споменуо сам, да би ови умилњени састанци заједно са забавама требали да послуже уједно и као подстрек нашим Задругама, да што боље осветлају себи образ у утакмици међусобној. Нека свака од њих тежи, да у току од 5 година прикупи што већи може прилог од својих овакових забава, па чак и она најмања и најсиромашнија.

Ову лепу тежњу требало би потпомоћи још и тиме, што код заједничког састанка, при одлучивању, на које сврхе да се употребе сакупљени новци, не би требале да имају све задруге једнаки број гласова. Рецимо, да оне задруге које у току 5 година сакупе између 200 и 600 круна имају *један*, оне између 600 и 1000 круна *два*, оне са прилогом од преко 1000 круна *три* гласа.

По себи се разуме, да би поједине Задруге морале сваких пет година на својим главним скупштинама и то решавати, на шта мисле, да се употреби сакупљени новац. И то би онда изасланике везивало. Код гласања на састанку одлучивала би већина. За случај, да гласови буду једнако подељени — што ће се свакако ређе десити — изасланик задруге са највећим прилогом морао би за овај случај да има 4 гласа.

И тиме би све било удешено.

Ми молимо наше Добротворне Задруге у Банату, Бачкој, Босни, Далмацији,

Херцеговини, Хрватској, Славонији и Срему, нека пођу трагом Новосадске Задруге те нека још ове године приреде оваке забаве.

То иште од њих ствар свију нас.

Панчево.

Др. Никола Милутиновић.

МОЈОЈ СЕЈИ МАРИ,

НА ДАН ВЕНЧАЊА СА ТУБИНЦЕМ.

Златни слови срећа пише
Посред твога ока сјајна,
Ти не желиш среће више,
Тако дивна, тако бајна.

Твоје срце миљем плине,
А на лицу руже цвате;
Твоје око сунцем сине,
А зраци му пут твој злате.

Куд си пошла? — На венчање.
А што твоји свати ћуте?
Што та туга, уздисање,
Родбини ти очи муте?

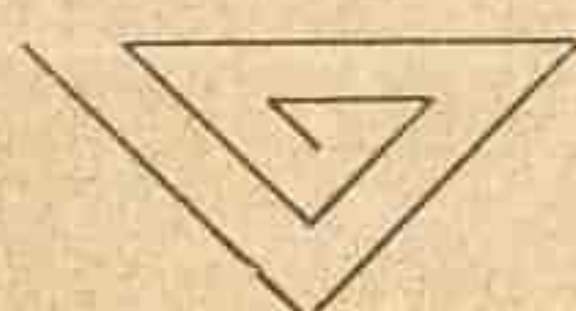
Фрушка Гора.

Што твсм баби образ гори?
Што те сретну тужно гледи?
Војно твој кад речи збори
Твом се баби срце леди.

Српка беше мајка твоја,
Како ће те ћерком звати?
Тргнућеш је из покоја,
На небу ће заплакати.

... Златни слови срећа пише,
Сред твог ока златна слова.
— Ал ти неси ћерка више
Дичних мајка са Косова.

Глиша Голуб.

МАЈЦИ.

Дођи о мајко, ти добра, мила
Разгрни твоје од милоште груди,
Нека растопи љубави ти сила
Срдашца мога залеђене студи.

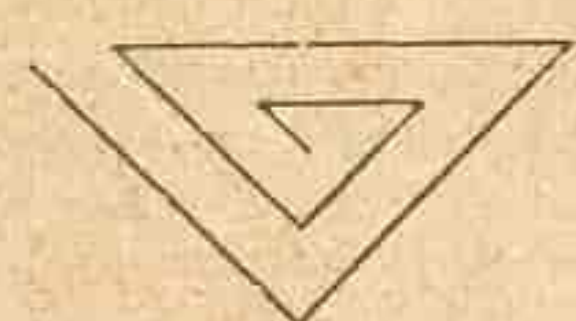
Ја имам вере, док се теби надам,
Ти једна можеш стишат' моје боле.
Дођи о мајко, да ти се изјадам,
Поглед те тражи, очи те моле.

Фрушка Гора.

Ти ћеш ми зборит' речи без ласкања
И збрисат' сузе што из крви теку,
А ја разнежен од миловања
Љубићу жарко руку ти меку.

И као сунце у мајско раздање,
Мени ће срећа у тренућу сјати,
А за ту срећу, за то миловање
Живот ћу мајко радо жртвовати.

Глиша Голуб.

ЗА ВЈЕРУ...

За вјеру ја те не питам ништа,
Свачија вјера, један је Бог,
Али ти мораш разумјет добро:
Срећу и боље народа мог.

Српкиња мораш до гроба бити,
Друго ти ништа не тражим ја,
Заједно са мном љубити Српство,
А то ће за ме бит' срећа сва.

Атлета.

Женско питање.

(Посвећено мојим милим родитељима.)

(Наставак.)

Као што постоји за појединца, исто тако постоји и за поједине народе једно доба у коме исти не могу мимоићи просвету без озбиљних губитака; таково је доба наступило за све народе модерног човечанства, те енергично захтева да се женски пол ослободи душевног робства, те да у својој снази подпуно развијен као саставни део бића „човек“ - а поради на ширењу културе!

Када би дакле дошло питање: шта би одговарало лепом полу при подизању модерне културе путем њеног присвојеног знања и вештине, мада се не би више смело питати, да ли женски пол на то има права, него једино то, у чему би се састојао исти рад и које би биле природне границе тога рада.

Ако би само њихова способност била у питању, то с' чистим уверењем треба да признамо, да није ни једна знанствена струка по њих тешка, нити пак постоји ма и један ступањ знанственог или уметничког рада, који би женском полу недомашив био.

Абстрахујући оне велике напоре и оне тешке муке, које има да издржи мати за време ношења и оне неиспаване ноћи, које је прате за доба прве неге новорођенчета, имамо да забележимо код женскиња и ону превелику љубав и оно неограничено самопредање према онима, које љубе; а то оне свагда и у свим околностима одлично врше на корист моралног интегритета људског друштва. Шта би било од човечанства, да некако изчезне ова снага чисте и неограничене љубави?!

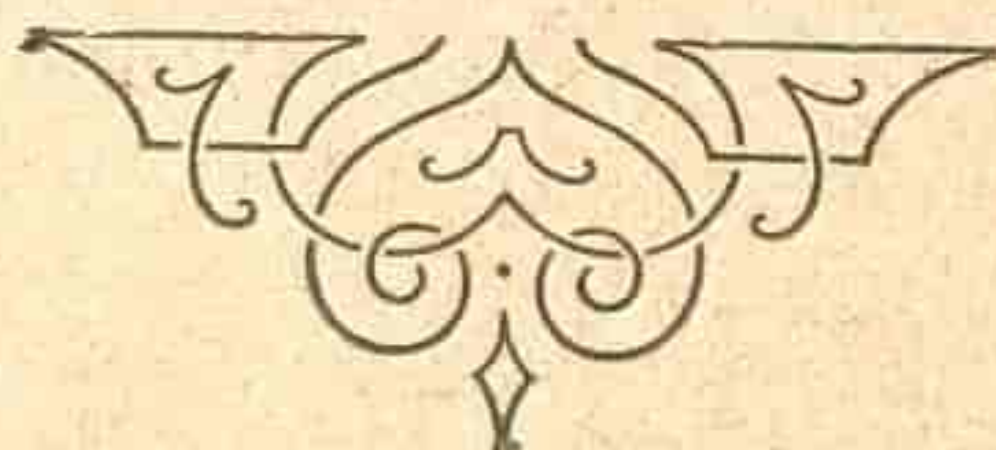
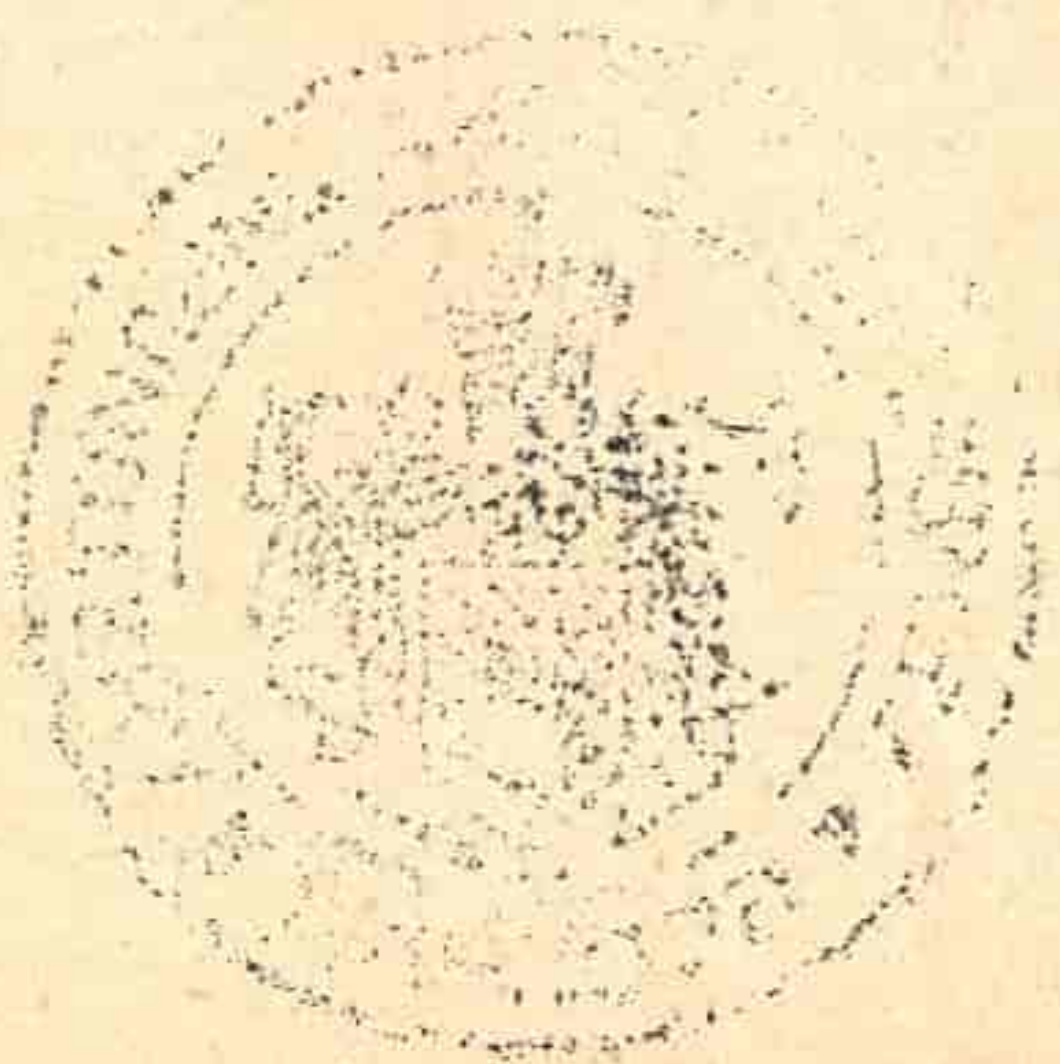
Држим, да уопште није потребно да се женске труде да доказују да су у

стању све оно створити, што су и мушки створили; јер је факат, да су женске у стању много шта и боље извести и далеко нас надмашују, нарочито у умним и практичним производима, који изискују живахност имагинације, нежност осећаја, лепоту смисла и углађеност укуса.

Нашао би се и данас врло леп број женских, чија би имена (осим Римљанака и Гркиња) као историјске доказе могли навести почевши код Христине од Пизана па до Дона Марије Изидоре Квинтане де Гузман, што се у Алкали са 158 припознатих научника у научну дебату упустила. Свакако не тражимо да нам жене буду Дона Марија, али напомињемо, да није само оно од важности по развитак што је потребно оном малом кругу у коме се крећемо, него је то потребно већ и за само уживање нашег сопственог духа, нашег унутарњет блага ради; једном речи, уживање у свима угодним осећајима, који моћно хране душевни живот, који дижу смисао за све, што је у силној природи и уметности добро, истинито, лепо и величанствено, — већ таково уживање је достојно одговарајућа сврха нашег рада, шта више ово треба да је циљ нашег рада, јер се не ограничава на преку потребу, него привикава ум да једино у истинитости и лепоти упознаје своју хомогену душевну храну! Најплеменитија је сврха сваке знаности и уметности, знаност и уметност сама себе ради као таква, те је потребно да као таква, путем женскиња уђе у породични круг, те нам омладину још у породичном кругу васпита у овом вишем смислу.

Инзбрук априла 1908.

(Наставиће се).

СРЕШЋЕМО СЕ . . .

Срешћемо се опет —
Познаници стари,
Из младога доба
Вечити другари!

Пред престољем Бога —
Ако сретај буде
Видети ћеш тамо —
Разнолике људе . . .

Видети ћеш како
Пуно греха носе — —
Видети ћеш како —
Милост . . . Милост . . . просе!

Видети ћеш опет —
Напаћена света
Које Божје лице —
Осмејано срета!

Памти: они што но
Неба милост просе —
Они су на земљи —
Били неке гђсе . . .

Они што их небо —
— Осмејано чека
Били су патници —
Земнога нам века . . .

Драг. Лончар-Трбојевић.

Српски певачки дом у Сомбору.

Нема сумње, сомборска српска женска задруга већ више пута је показала, да је врло важна чињеница у животу Срба Сомбораца и да је по агилности и по прегалаштву једна од најврснијих наших удружења.

Ђачки алумнеум, приправнички интернат па у најновије доба „девојачко коло“ јасно сведоче, да су Српкиње Сомборкиње не само свесне своје дужности него и вољне да исту испуне.

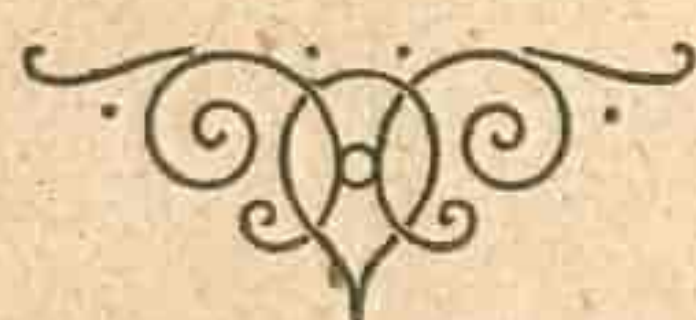
Ето сад се прегдо у Сомбору да се сазида певачки дом. Па и ово је заслуга дичних сомборских Српкињица. Исте оне девојчице, које су чланови агилнога девојачког кола и које су и до сада већ дале тако јасна доказа своје агилности уписале су се ове године у певачку дружину и одмах се опажа и у животу те певачке дружине живљи рад и веће заузимање. Њима се има приписати у заслугу, да се у Сомбору у опште и могло помислити на таку замашну мисао, као што је зидање певачког дома.

Ми се радујемо, што ће се у Сом-

бору подићи нова културна установа. Сомбор је средиште вармеђе, овде су усредсређене силне туђинске установе, које доследно и живо раде, да потисну Српство на сваком пољу. Тим силним туђинским установама би морао подлећи сомборски српски жител, важан српски интерес захтева дакле да најновији потхват Сомбораца и остали Срби својски припомогну.

У корист зидања пев. дома приредиће певачко друштво игру са срећкама. Издаће се 25.000 срећака по 2 круне, а биће свега 39 згодитака у вредности 5000 круна. Главни згодитак је потпуни собни намештај за 2 собе у вредности од 2500 круна. Други згодитак је гласовир у вредности од 1000 круна. Остали згодитци састојаће се из лепих српских ћилимова, златних сатова, лепих књига и музикалија.

Ми топло препоручујемо нашој српској публици, а нарочито женском свету, нека купе те срећке, учиниће тиме племенито, родољубиво и добро дело.

У ТУЗИ!...

Ту у пустој, — у самоћи
Сумње ми душу савиле!
— Без циља ми мисли роје,
И свом тутом обавиле
 Срце моје!

Глухе, пуне, ноћи тамне,
Нек у вама мир не нађем
Да одмарам очи своје.
Сам да тужим! — Сам да лијем!
 Сузе моје!...

Оснић (Србија).

Младост моја, нека вене
У жалости, — у самоћи.
— Нек с' угаси звезда моја
Што ј' трептала сваке ноћи,
 Нада моја!

Нек се свали на мене! —
Па да у том болу тешком
Оплакујем судбу своју
И да кунем тешком клетвом
 Срећу моју!...

М. Аврамовић.

Свима Србима трговцима и занатлијама на уважење.

Код друштва Привредник постоји већ од 5—6 година нарочита каса (задруга) за ваљане Србе трговце и занатлије, од куд они добивају прве почетне кредите, кад у своје време самосталне радње отпочињу.

Кредит добивају разуме се само чланови, који стално и редовито своје месечне уштеде уплаћују, који се увек у свему људски владају, једном речи који су кредита достојни. Тај новац носи и камату своју, а ко више уштеди тај може разуме се и већи кредит уживати (до пет пута толико колико је у ту касу уплатио и уштедио.)

Зато треба да се сви ваљани Срби најиздашније користе том установом која за њих и ради њих постоји, а даље упуте даје Привредник сваком Србину који их затражи.

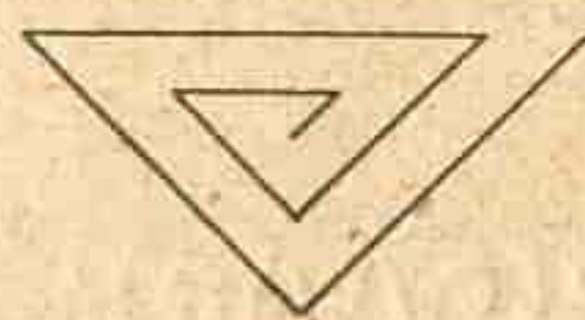
Ова ствар није само за омладину од преголеме важности, већ и за сваког правога господара.

Ко не ваља себи тај не ваља бо-ме никоме, па ни господару своме. А ко је себи добар, ко о себи озбиљ-

но мисли и брижи, ко већ из малена на себе пази и своје чува и штеди, тај се влада у опште и у свему осталоме узорно, тај поштује и цени и господара свога, тај мисли и настоји већ из малена исто тако озбиљно и о напретку и добру радње у којој је као да је његова. То је једном речи у свему прави човек, за њега је лако, свако зна шта то вреди, кад се истински заволе прави господар и прави момак.

Такови момак преузме најпосле филијалу а можда временом и радњу господарева. Такав момак ужива поверење и препоруке свију својих бивших господара увек у свему, па можда и при женидби, једном речи при сваком послу и у свему.

Зато се препоручује свима правим Србима нека све ваљане људе увек и сваком приликом упућују, како треба да се влада и користи овим свако ради добра и напретка свога, а где сви напредују, ту напредује и диже се све, све, сваки дан.

Д О П И С.

Ст. Пазова, 9. априла 1908. (*Једна узорна учитељица*). У Хрватској и Славонији има 2—3 стотине намештених Српкиња учитељица почамши од најзабитнијих мјеста до највећих вароши. Све су то већином младе девојке са потпуном спремом и са довољно искуства и зрелости, да могу у свом народу благотворно радити и да испуне ону празнину, која још постоји у нашем културном покрету, па да унесу више живота у наш народни рад, који је од неког времена почео јаче пулзирати. Код Чеха а особито код Руса учитељице су најагилнији чланови друштва; девојке из најбољих и најбогатијих кућа свршавају школе и иду у најзабитнија места само из љубави према свом народу и из тежње, да га што више просвете и да му помогну. Код нас као да учитељице не учествују активно у националном раду и то један део ради тога, што нема смисла за национални рад, а други део почне да ради, но кад прве запреке дођу а она малакса и изгуби вољу. Нашу најинтелигентнију класу женскиња прогутају наша села, паланке и варошице са својим оговарањем, трачевима, сеоском политиком нерада и несносљивости и осуде их на вечити нерад, апатију и индоленцију. Као објективан посматрач хтео бих, да истакнем овде једну часну изнимку, нашу учитељицу госпођицу *Вукицу Шимићеву*. Поред узорног живота и одличног рада у школи учествује она активно у нашем

општем народном покрету. Данашња наша женска задруга, где све оне учествују, које српски осећају, плод је њезине агилности и неуморнога рада. Њезино похађање ратарских кућа и поучавање ратарских жена, њезина јавна предавања српским матерама о здрављу и чистоћи од неоцењиве су вредности. Та коме и може наша ратарка више веровати и више га поштовати од учитељице своје деце? На врбицу дошла је наша учитељица у дивној народној ношњи а с њом 30—40 женске школске деце, све у красној народној ношњи а осим тога још 5—6 ратарских девојака све у народној ношњи. На многом сам оку видео сузу; као да смо нашли нешто, што смо давно изгубили и прегорели, у многом сам оку видео зрачак наде и уверења, да још није све изгубљено. Хвала госпођици, што је тако узвишене осећаје произвела у нама. Непојмљиво је само, што већина наших интелигентних кућа није хтела, да се одазове позиву и да своју децу пошаље у народном оделу.

Нека госпођица свој благотворни рад само даље настави; нек се не да ничим и од никога збунити. Сви они, који желе добра своме народу, виде њезин рад и уважавају га, а сам народ платиће јој не новцем ни частима, јер их нема, али зато са највећом захвалношћу и неограниченим поверењем.

Посматрач.

ПРОЋИЋЕ СВЕ.

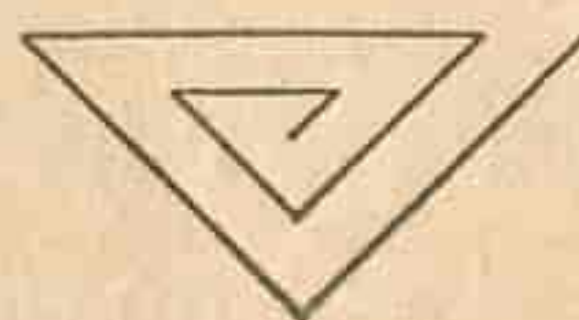
Младости бурне, к'о капље росе,
И њезин исто кратак је вјек;
Брзо ће минут' весела бурна,
Гласне ће пјесме умукнут' јек.

Љепота твоја, што те сад краси,
Проћи ће брзо, к'о ока трен,
Негдањег чара, љепоте оте,
Тек ће се познат блиједа сјен.

Ал' љубав моја остаће иста,
У срцу исти остаће жар,
Остаће љубав силна и чиста
И онда, онда — кад будем стар.

Црквеница, 1907.

Атлета.

У БОЛЕСТИ.

Ко цвет без сунца што лагано вене,
Тако ми срце без љубави гине
Ја смрт већ гледам сасвим из близине
И знам да она долази по мене.

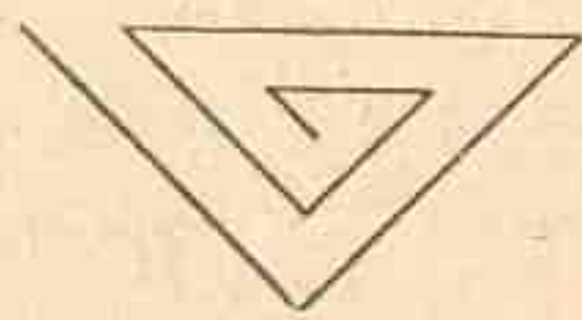
Па ипак зато не плачем од јада.
А кад се мале ласте с југа јаве
И замирише љубичице плаве,
Знам, мој ће живот увенути тада.

В. Кикинда 3. марта 1908.

И црна земља тело ће ми скрити,
Ал' нико неће за мном сузе лити,
Ни ти ме нећеш жалити искрено,

Ти што ми беше више свега мила,
Јер ти си моју срећу разорила
Због тебе само мој је живот свен'о!

Дим. П. Стојшић.

Рад добротворних задруга Српкиња.

Нови Сад.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је своју одборску седницу 7. (20.) марта о. г. под председништвом начелнице, г-ђе *Јулке Радовановићке*, у којој је пријавила тужну вест, да нам се изненада после врло кратког боловања од једног дана упокојила јуче у четвртак 6. (19.) марта о. г. у 1 сат по подне наша заслужна и вредна благајкиња, г-ђа *Анка А. Пајевићка*, те позива одбор да учини сходне мере за упок наше драге покојнице. Одбор устајањем и изразом: Слава јој и Бог да јој душу прости! уводи у записник своју тугу и решава, да корпоративно отиде породици да изјави саучешће и да при упоку корпоративно учествује, да о свом другарском трошку положи на мртвачки одар венац свежа цвећа, с белом траком и натписом: »Својој заслужној благајкињи Анки А. Пајевића. Одбор Д. З. С. Новосаткиња.« Осим тога да се изда парна (посмртни лист) у име одбора у 300 примерака и да се с тим позову све чланице из места на упок а уједно, да се објави жалост свим сестринским задругама, а ако је могуће, да се умоли г. перовођа, да се у име наше задруге у кратком говору опрости од покојнице при упоку.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је 14. (27.) марта своју одборску седницу, под председништвом своје начелнице, г-ђе *Јулке Радовановићке*. Овом су приликом саслушана саучешћа, која су приспела од појединих задруга и лица за покојном нашем добром и заслужном благајкињом, г-ђом Анком А. Пајевићком, а на-

име од Добротворне Задруге у Панчеву, Ст. Бечеју, Турском Бечеју, Карловцима, Суботици, Сентомашу, Сарајеву и Бос. Дубици, као и од чланице наше задруге са стране, г-ђе *Љубице Вукићевић рођ. Бекић* из Карловаца и *Саре Стефановићке* из Черевиха. -- Овом је приликом известила одбор г-ђа начелница, да је била брзојавно умољена од председништва београдског друштва *Кнегиње Љубице*, чији је управни члан била покојна *Пајевићка*, да метне на мртвачки одар траку у име тог друштва, али је брзојав стигао тако доцне, да се није могла извршити ова жеља друштва *Кнегиње Љубице*, о чему је начелница већ известкла поменуто друштво. -- Усвојено је, да се као опроштајна туга одбора овог у облику песме, коју ће саставити г. професор *Благоје Бранчић* изнесе у „Женском Свету.“ — Овом приликом поверио је одбор једнодушном молбом благајничку дужност у привременом својству до редовне скупштине одборници, г-ђи *Катици Меанцићевој*, која је у самој седници примила новац, тискалице, књиге уложнице и књиге рачунске којима се служила и које је чувала пок. благајкиња *Анка А. Пајевићка*, с пуним уверењем, да ће и она исто тако савесно и тачно водити књиге и рачуне, као што су и обе досадање покојнице чиниле.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је своју одборску седницу 16. (29.) априла о. г. под председништвом своје начелнице г-ђе *Јулке Радовановићке*. У овој је седници поднела привремена благајкиња, г-ђа *Катица*

Меанџић извештај, да је послала београдском митрополиту Инокентију прикупљену своту за скопљанску гимназију од 222 круне 44 пот. заједно са списком приложника и добила је на то потврду. — Председница извештава, да је наша садругарица и одборкиња, гђа Велинка Шилић, изгубила смрћу свог одраслог сина медицинара и да су она и две друге одборкиње изјавиле своје саучешће у име одбора. И како се синоћ упокојио и професор А. Сандић, супруг наших чланица Леополдине и отац чланице Анђелије, учитељице на срп. вишој дев. школи, који има заслуга и за задругу нашу, јер је при њеном оснивању делотворно суделовао, то се умољавају одборкиље Љуб. Јерковић и К. Меанџић, да оду и да породици овог покојника изјаве друштвено саучешће. — Прочитана су накнадна саучешћа за упокојеном благајкињом друштвеном Анком А. Пајевићком од чланице Иде Деспотовићеве из Борче и задруга из Земуна, Беча, Чуруга и Мостара. — Прочитана је пријава учитељског деоничарског друштва „Натошевић“, да су прекупили књижду и штампарију овдашње бивше фирме Браће М. Поповића. Прочитан је допис српског певачког друштва у Сомбору, којим спроводи овом друштву 300 ком. срећака по 2 К за растуривање, којим то друштво жели подићи у свом месту сталан дом за своје цели. Умољен је перовођа, да сазове чланице девојке и да их умоли да растурују и распродају те срећке, а сама задруга узима 5 комада од тих срећака. — Прочитан је позив Добротворне Задруге Српкиња Сарајевкиња, којим се позива наша задруга на освећење барјака, што им је поклонила гђа Мара М. Савић. Освећење ће се обавити на Духове 1. (14.) јуна о. г. — Умољене су подначелница гђа Мара Г. Плавшић и одборнице гђе Софија Пушибрк и Љубица Јерковић, да оду и да заступе нашу задругу. — Прочитан је позив чехословенских жена на II. конгрес, који ће се држати у Прагу јула месеца о. г. и који се на другом месту у овом листу износи. За сад се нико из одбора није пријавио за овај конгрес.

Суботица.

Добротворна Задруга Српкиња у Суботици одржала је своју овогодишњу редовну скупштину 16. (29.) марта под председништвом своје председнице Мице Ј. Радића. Пошто је ис-

постављено, да је од 4 утемељачице и 58 редовних чланица присутно 38 редовних, дакле више од половине свију чланица са решавајућим правом, то је председница прогласила скупштину отвореном, те пре самога рада саопштила, да се врсна чланица Вукосава Ђићићка 3. марта у вечност преселила, те је њеном смрћу задруга ова изгубила једну интелегентну и одушевљену чланицу. Ову вест скупштина је са жалошћу узела на знање и покојници одала уобичајену последњу почаст и завела ју у задружну читуљу упокојених чланица. — За оверовлење записника скупштина је именovala: Кристину пл. Међанску, Зорку Мијатову и Ракилу Сремчевић. — Примљена је за редовну чланицу Мерима Пецарска. — Узет је на знање извештај управног одбора о раду задружном у години 1907. из ког дознајемо да је задруга имала 2 окупштине и 6 одборских седница, у којима је расправљено 60 предмета; на позив кр. уг. министра за унутарње послове задруга је изаслала Мицу Радић и Јозефину Тесач у одбор за сиротиште напуштене деце; скупила 26 К прилога за спасавање исте деце; уписала се за редовног члана срп. нар. позоришта, одредила је годишње 40 К и ставила на расположење месној цркв. општини, да се на вероисп. школи на салашу постави учитељица за женски ручни рад; издала је 94 К 68 пот. о врбици за одело сиротој деци, материја је купљена а задругарке су саме шиле и кројиле; издато је 218 К 82 п. на испомагање сиротих девојчица, које су у школу ишле или су изучавале какав занат, а нарочито су испомагане сироте, изнемогле и за сваки рад неспособне старице сталном месечном припомоћи и на то је издала 718 К што чини више од половине читавог годишњег прихода. Редовних чланица било је 58, а према броју од прошле године са 6 мање, помагача пак 167 а према броју у прошлој години са 37 више. — Узето је на знање и уважена оставка потпредседнице Олге Ж. Станковић, која ни на поновну молбу скупштине није хтела задржати поклоњену јој част. — Одобрени су завршни рачуни друштвене благајне од год. 1907. те је како благајнику тако и надзорном одбору издата разрешница. Благајна је примила свега 2379 К 01 п. а издала 2261 К 56 п., а имовно стање састоји се: 15098 К 46 п. у новцу смештеном у штедионици и 4625 К у деоницама. — Узет је на знање извештај, да је о сретенској забави на благајни

пало 1576 К од улазница а 530 К 50 п. до-
бровољна прилога, укупно 2106 К 50 п., рас-
ход је био 959 К 63 п., те је преостало чистог
1146 К 87 п., од чега је 146 К 87 п., употреб-
љено на разне поклоне као: алумнеуму учит.
школе у Сомбору, одбору за подизање сокол-
ског дома, месним задругама и т. д. а 1000 К
подељено је на једнаке делове задрузи и пе-
вачкој дружини. — Услед позива ће задруга и
ове године купити прилоге у корист напуште-
не деце. Задруга је примила на себе да ће са
овд. мађ. првом женском задругом сносити све
трошкове око издржавања Кристине Петровић-
ке рођ. Милиновић, која је у старости својој
напуштена од својте своје, те у највећој оску-
дици и беди остављена. — Подељене су још
неке милостиње и решено је још да се и ове
године о врбици заодену сироте ученице осн.
школа, те је овлаштен управни одбор да изврши
ову одлуку. Градиво ће се купити, а задругарке
ће у моби саме кројити и шити. — Обављен је
избор часништва за 1908. годину. Избор је те-
као једногласно. Изабрани су: Мица *Радић* за
председницу, Марија пл. *Међанска* за подпред-
ницу, Богдан *Свирчевић*, за тајника, Душан *Ма-
нојловић* за благајника; у управни одбор: Јулка
Димитријевић, Меланија *Манојловић*, Јелена
Недељковић и Јозефина пл. *Тесач* (нова), у над-
зорни одбор: Анка *Радосављевић*, Кристина *Ди-
митријевић* и Олга пл. *Продановић* (нова.)

— а.

З а г р е б.

У минулу недељу, 17. фебруара (1. марта)
одржала је Загребачка Добротворна Задруга
Српкиња своју редовну главну скупштину, хва-
ла Богу, већ дванаесту по реду. Скупштину је
посетио врло леп број чланица. Отворила је
скупштину заузимљива и вредна председница
њезина г-ђа Јелисавета Борота. Најпре је по-
здравила све присутне чланице, а затим споме-
нула све у минулој години упокојене добротво-
творе, чланице и чланове задругине. По томе је
тајник известио о раду и стању задругином,
који је извештај примљен врло угодно од стра-
не свију присутних чланица, јер се свака од
њих могла да увери, да наша задруга — према
нашим приликама — ради и успева добро, и
у свему испуњава племенити свој задатак. По-
сле извештаја тајниковог прочитан је најпре
извештај надзорног одбора о томе, да је рад

задругин прегледао и увек га налазио у најбо-
љем реду, а затим је расправљен прорачун за
год. 1908. те обављен избор четирију чланица
у управни одбор и обновљен надзорни одбор.
У управни одбор су поново изабране следеће
госпође: пресветла г-ђа Јелена Стојановић и
г-ђица Милица Ђукова, а као нове дошле су:
г-ђа Персида Ивковић и г-ђа Меланија Вели-
сављевић. У надзорни одбор изабране су по-
ново досадање његове редов. чланице: г-ђа Аде-
ла Бреберина и г-ђа Александра Огорели-
ца, те госп. Емил Деметровић. Пошто су
још за оверовљење записника изабране г-ђица
Мела Грба, г-ђа Бојана Продановић и г-ђица
Јулијана Зделар, завршила је скупштина свој
рад и председница је скупштину закључила, за-
благодаривши још једаред срдечно чланицама,
што су скупштину посетиле и с пажњом рад
њезин пратиле.

Врло је угодно дирнуло присутне чланице,
кад је одмах после закључка скупштине један
чиновник »Привредника« укратко изложио сви-
ма присутним госпођама рад »Привредника« и
досадашње успехе његове код намештања наше
деце из свију крајева у разне корисне занате и
послове, њихово красно успевање и напредова-
ње у свему, корист од тог посла, задатак тих
младића кад се врате у своје крајеве, својима
кућама и т. д. и т. д. Како је скупштина одр-
жавана у Привредниковом Дому, то су све госпо-
ђе после тога импровизираног предавања раз-
гледале и све просторије »Привредника«, а ието
тако и просторије Савеза Српских Земљорад-
ничких Задруга, које се такођер у истој кући на-
лазе а где им је такођер све показано и растумаче-
но. После тога разишле су се чланице веселе и
задовољне својим кућама.

— Желимо искрено, да рад наше Загребач-
ке Добротворне Задруге Српкиња и од сад као
и до сад успева и напредује, у што уосталом
не сумњамо, јер знамо да је она у рукама го-
спођа, којима је љубав према тој нашој устано-
ви толико и велика и јака, да ће оне све радо
за њу допринети, што је год потребно и што
год могу, само да им она и даље успева и на-
предује. Молимо такођер и овом приликом све
Српкиње и све Србе, да рад задругин и од сад
као и до сад помажу, а нарочито да се сећају
својим прилозима — па макар и најмањи били
— Српског Девојачког Интерната, тога племе-
нитога предузећа задругиног, који нам је од оп-

ште користи, јер под своје окриље прима Српкиње из свију наших српских крајева, па нам је према томе свима и дужност, да задрузи помогнемо, да га што пре под свој рођени кров метне. Задрузи је већ успело, те је купила за градњу његову красно земљиште, а ако Бог да, ваљда ће се још ове године моћи приступити и градњи његовој. За то родољубиви Срби и Српкиње сећајте се красне наше установе сада нарочито, јер сада је и најнужније и најпотребније.

Бос. Дубица.

Добротворна Задруга Српкиња у Бос. Дубици ступила је почетком ове године у 7. годину свога постојања, али релативно узевши — стоји међу првих 5 задругара од оних десетак што их постоји у нашој ужој отаџбини — Б. и Х.

Рад ове задруге, у колико је могла ићи циљу своје према сиромаштву и малобројности срп. правосл. живља у нашој варошици, могао се најбоље видјети на последњој ред. годишњој скупштини, која је одржана на дан св. Три Јерарха 30. јан. о. г. По извјештају заузимљивог задругина благајника г. Ман. Мисаљевића видело се да је задруга у 1907. год. имала примитка 980 К и издатка 342 К, те је имовина порасла 638 К. За помагање сиромашних ученица у срп. школи на ручном раду и хонорисање учитељице издато је 130 К; мјесној сиротињи око 50 К за црквене утвари 56 К, — (али су поједине чланице саме од себе поклањале цркви лијепе дарове). Скупљали су прилоге: за сироте ђаке пред Б жић (на 120 Кр.), за споменик М. Стојадиновић (15 К) за ђачку трпезу у Сарајево (90 К) и т. д. и т. д. — Задруга је у прошлој години имала: 17 оснивача, 19 редовних, и 90 потпомажућих, укупно 126 чланова.

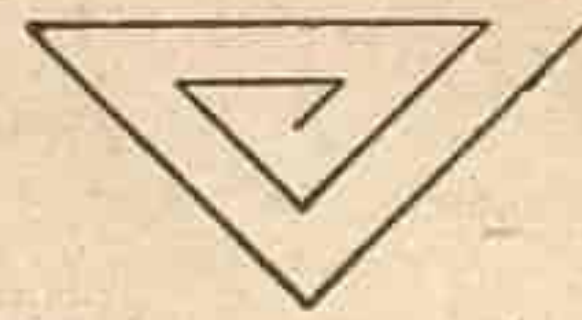
На самој скупштини изабрана су прва три почасна члана: г. Исидор и гђа Кристина Добровићи из Дарувара, те гђа Љубица Луковићка из Београда. (У фебр. броју овог листа погрешно стоји, да је тај избор био у Бос. Крупи, јер тамо још нема задруге Српкиња.) Рад одбора примила је скупштина на повољно знање и одобрење. По штатутима мандат одборских часника траје само 1 год. те је ова скупштина — дзјући хвалу и признање старом одбору, изразила једнодушну жељу, да исте одборнице и на даље остану. Тако је поново за предсејдницу изабрана гђа: Милева Павићка, подпредсејница гђа Марија Ђапа, одборкиње: гђе Мика Јефтановић, Софија Матаруга (данас на жалост већ покојна) Стана Милинкова, Анка М. Николићка, затим гђе: Љепосава Павићева и Драгиња Крнићева (перовођа) благајник г. Ман Мисаљевић. Овим поновним избором и повјерењем, које је скупштина одбору поклонила, показало се, да су у одбору одиста вриједне и заузетне чланице. (А у 1907. год. придобиле су 30 нових чланова.)

Од евентуалних приједлога важнији су: Задруга је усвојила, да се у будуће сваке године побрине за одјећу сиромашне школ. дјеце — и да јој то буде у задаћи.

Примљен је приједлог, да задруга узме у задаћу сређивање мјесних обичаја, те да се у ту цијел сазове скупштина свију Српкиња домаћица, па да установе тачне и једнолико начине код разних народн. обичаја — код крених слава, сватова, даћа, прстеновања, дочека гостију и т. д. — Чини нам се да ће све наше задруге у овој задаћи наћи још понајглавнији и најзанимљивији рад.

Искрено се радујемо, што смо овом приликом стекли увјерење, да ипак добра и снажна воља може и поред сиромаштва, дати плодове наде и задовољства. Само напред!

(Један из публице.)

ЊЕНА СЛУТЊА.

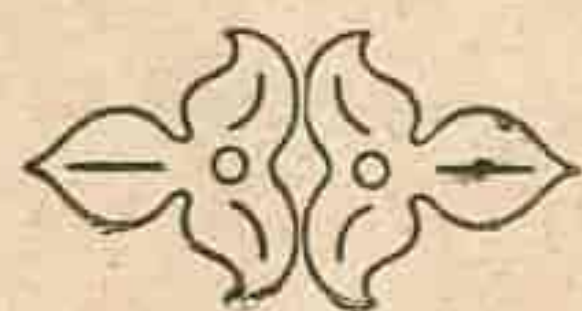
Кад све ниче у природи
И добија моћ и силу —
И моја се љубав разви —
У месецу — у априлу.

И ја падох око врата
Узабраном моме цвету;
Клео сам се да је волим —
Свим живим на овом свету.

А њојзи се тада оте
Са усана гласић мили:
»Све се, вели, бојим, стрепим —
Да не буде: *апри-ли ли!*«

Горњи Милановац.

Влада М. Луњевица.

МУЧЕНИК.

Зимски је дан. Од љутина снијег промјеће. На црквеном торњу откуцава два сата. Један човјек, који на тржишту стајаше, погледа механички на сат. Био је то човјек у поцјепаном одијелу, са гладним измученим лицем. Још од подне стајао је на истом мјесту. Одмах, по свему могао си видјети, да је то странац — радник. Халапљивим очима гледао је на хљеб и другу храну, коју су пиљарице на сајмишту продавале. Из очију му је вирила глад, грозна глад. Али ово мученичко, испијено лице, није ником у очи падало, нико није обраћао пажњу на њега, осим једног полицајца, који га је неколико пута сумњиво погледао и крај њега прошао.

Биједник је тромим погледом пратио оне, што су крај њега пролазили, и уздисао, гледајући задовољна и весела лица.

Гладан....

Грозно је то! Већ два дана није ништа окусио.

Један постарији господин у топлој бунди и шубари преко ушију, пушећи дебелу цигару, прође крај њега.

Господине, задрхта измучен глас, смилујте се. Два дана ништа не једем. Помозите ми.

— Шта ћеш, одврати му господин. Он понови.

— Ради! Немој просити.

— Немам посла, дајте ми га.

— Тражи, и тим прође мимо њега.

— Ах! уздахну мученик. Овај је добро ручао, најео се, а сад пуши. Сретан! А ја? Умирем од глади.

Још неколико пута покушао је да проси, али успјех бијаше исти. Ви-

дјевши, да нико не да, наслони се на зид најближе куће. Неки дријем овлада њиме. Колико би ту стајао нико не би знао, да га из туробних мисли не трже груби глас стражарев:

— Шта радиш ту?

— Ја? Трже се он. Ни... ни... ништа. Стојим!

— Имаш ли исправе?

— Имам, и прстом извуче мршавом руком из прња на себи, комад прљаве хартије.

Стражар узе и прочита.

— Радник?

— Да!

— Па што не тражите посла?

— Тражио сам; нема.

— Шта ћу вам ја? Тражите! Али ту не смијете стајати, јер падате у очи.

— Куда ћу?

— Шта ме се тиче.

Кад то изговори оде од њега...

Снијег је једнако пролијетао, и онда кад на носилима пронесоше у болницу човјека, који је на сајмишту пао....

Јаска, 1908.

Атлета.

ЗНАШ НЕВЈЕРО....

Било је пролеће. Испод сува, иструхњела, старог лишћа провирује по који дријемовац још поспан и тужан. Из оближњег грма црвени се волино уво, тамо јагорчевина и милоглед. Из села допире лавезж паса, а по ливади се разлијеже блејање веселих јањаца.

Изађох мало, да се у лијепој, божијој природи, разонодим, да срце и ум узнесем ономе горе, од кога нам долази све.

Слушам пјесму веселог потока што кри-вуда преко зелене ливаде, шум вјетра са планине, севдалинке веселих птичица и тихо, неразумљиво пјевање што је долазило одонуд од високог, старог бријеста. Часак само и нађох се на њезином најмилијем, али и најтужнијем мјесту, под испуцалим, хајдучким бријестом. Из далека сам је проматрала. На њој стара, отрцана кошуља, нешто неовежена зубуна, похабана прегача без потките. Коса јој се прогрушала. На глави нешто фесића, масна и изблијеђела, а на њему двије мале цванцике и једна парица. Лице остарило, наборало се, поцрнило, а израз — очајнички. Очи без сјаја и ведрине, а поглед — без наде. Гледала сам је с тугом на срцу, очима пуним суза. Гледала сам једно несретно, ојађено створење, један живот без љубави и милоште и не умједох јој прићи. Бјеж' са сунца, поче она, бјежи овамо — поцрнићеш. „Ти мало пјевала, рекох, приближујући се, па ја стадох, да чујем. Ја, ја пјевала своме бријесту, а ти, велиш, слушала; па нека си, нека, хвала ти сестро на образу и поштењу. Ето видиш, рођена моја, ја на моју једину душу волим ово дрво, боље него све људе на свијету. Оно ја до душе, имам га рашта и волети, али и напо, ја бих га вољела. Ја ово дрво памтим још из дјетињства. Наша кућа била, вође близо, па ја још ко дијете долазила вамо, а и стадо ми вође највољело пландовати. Е, лијепи су оно дани били, али прођоше. Онда била и нана и ћако живи, у нашој се кући и јело и пило.

Мене подјевојчише. Ево овђе, рођена моја, не знам рашта бих ти крила, на моју душу, баш под овим бријестом састајали се нас двоје, онај Божо, што но се оже-нио Ђујом Бодирожином. Ти његаја мним знаш Да, па ко момак и ђевојка, састајали се на еглен, а на моју душу све у поштењу и собрезли. Био је он зор момак, а и ја наочита богами плао. . . И завјерио се он мени, а и ја њему. Мене оне године звали други, упернији момци, али моја је вјера била тврђа од камена и ја нећедох. У то чујем како његови не дају ни

проговорити, ко ћоја, да ја нијесам за њега. Испрва он то није ниђе ни рабо-шио, али мало по мало поче се он од мене ко туђити. У то умрје ми и ћако и нана, пође све низбрдице. Ја у оној жалости заборавих на све. А непријатељи насрнуше и момак се одби. Био се зарекао, да се не ће женити, па неке године, веле, наћерала га нана. Дан по дан и ја боме срсках оно што ми је од родитеља остало, па сад ме примили Вучковићи у најам, — ето тако деверам. Свак види да сам сирота, па што ме се не ману, већ ме, како бих ти рекла, уједају за срце. Жене вичу стара цура, усиђе-лица, најамник, а мени се Боже свали некаква стуга на срце, па ми све капа расте. Стога ја најволим вође. Вође ја плачем, јадам се и пјевам, а бријест ми пјесму присваја. Е, онда ми је срцу много лакше. И тако ето, кад наиђем на вако коју варошанку, онда јој приповидим, јер ето била сам и ја у граду, па ми се оне не ругају, ама истина Бог, има и њих позатеглих. Нечији глас општар и пријекоран зовну је из даљине. Она ослушну и одазва се. »Полази не дошла да Бог да!« викао је њезин газда. Она се диже, погледа ме исплаканим сивим очима и одлети. Уморна се вече спустила па мирисне, зелене ливаде. Поток жури, запљускује обале и љуби зелену, млађану траву. Чобани сјављују стадо, а јањци блеје и играју се. Бријест шуми, а његове се гране тресу од неког тајанственог, незнаног бола. . .

Пољем одјекују пошљедњи гласи пјесме:

„Знаш невјеро, како си се клео,
Покрај села крај бријеста зелена!“,

Одјекују и губе се негдје далеко,
далеко. . . .

1907.

Ј. П. — Дѹња.

ПРЕКО ЗИДА. МОНОЛОГ.

(На забави »Српске Жен. Омладине“ у Вел. Кикинди приказала гђца: Мара Трифунчева.

Олга (долази са сунцобраном и шеширом са улице): Утекла сам (баца сунцобран на клупу.) Мисли он, да ја валда једва чекам да об-

новим познанство. Баш ћу му показати да смо ми модерне девојке сасвим друкчије. (Клања се према зиду.)

Да г. Бранко! Да г. докторе! Ви мислите валда, што сте доктор филозофије, да ћу ја једва дочекати, да се с вама разговарам. О то се љуто варате! Ала сам се журила! (седа на клупу.) А познајемо се већ одавно. Био је он и пре три године код чика попе у гостима — па се већ онда тако арогантно понашао према мени — тако арогантно — као да сам ја какво дериште. Све је хтео да ме поучава — да ме васпитава и шта ти ја знам.

Као да ми девојке ништа не знамо. М.гу мислити, како је тек сад арогантан. Па да! — Данас, сутра биће г. професор! (устаје) понда срео јуче мога брата па пита: Да ли је Олгица што порасла?

Така дрскост! Олгица! Олгица! — И баш зато нећу да обновим познанство. Волела бих само знати. А шта! Сад ћу ја видети! (попне се на клупу и завирује преко зида.) Нема никог (попне се на прсте, тргне се) јух (сагне се). Јаој видео ме је! Ужасно (ослушкује). Ево га под зидом шта хоће само! (ослушкује.) Моли само на једну реч! Шта да радим сад? Да се чиним невешта — (мисли се.) То ће најбоље бити (силази с клупе) тако! (хода.) Волела бих ипак знати, шта је хтео? Најзад и није у реду, да га не саслушам. Заиста — то изгледа детињаство — још ће мислити, да не знам шта је у реду! А то не могу никако дозволити, никако! (попне се на клупу, опрезно завири.) Још је ту! Извините господине — ви, ви као да сте нешто хтели — чини ми се, да сте ме звали!

Шта? Хоћете да знате за што сам побегла? (пауза). Ја не знам од куда долазите до тог закључка! А, то Вам се само тако учини-

ло — верујте, нисам Вас ни опазила (пауза.) Ето сад! Не знам зашто бих се претварала (пауза.) Боже мој! Ала сте Ви радознали! Сад бисте опет хтели знати за што сам вирила преко зида? Па хтела сам, — хтела сам да видим, да ли се расцветала она велика ружа на сред баште! Ах — шта то радите? Та немојте, срдите се чика-попа! — Не — нећу ја никако примити, та нисам ја зато гледала — али (прими ружу) ако се чика-попа расрди - - ви ћете бити криви! Да знате! Да, збиља! нисам Вам ни честитала на докторату — честитам (поклони се!) — Ја не знам шта ви управо мислите о мени. Па разуме се, да ћу Вам пружити руку — знам ја, да је то обичај при честитању — нисам само хтела тако преко зида — (пружа руку, после мале почивке је тргне) збуњено, пољубио ме у руку! (поносито.) Баш видим, да ме држи за велику девојку! — Сад бих управо требало да се опростим — само не знам како. — А да! (достојанствено). Ми се ту вазда забрбљали а ја — ја (пауза.) Да, право кажете, није обичај разговарати се тако преко зида (пауза, клања се.) О, молим мами ће бити особито мило! А мени? Па разуме се и мени (пауза.) Ето сад! Не верујете ми док Ви не пружим још једаред руку у знак потврде? Али г. докторе мени се ипак чини, да то није обичај — пауза, увређено. Велите да сам заостала да нисам модерна! Па ево вам руке — го бар није ништа страшно (пружа руку после мале почивке.) Да ли сам сад задовољна с вашим понашањем! Од куда само знате. — Ох, тај браца! Добиће он своје (слуша, види се, да јој је мило — затим збуњено.) На то питање Вам ипак нећу одговорити — тако преко зида — никако (скочи са клупе, завеса се спушта.)

Даница Бандић.

Предавања. Српско Девојачко Коле у Сомбору приредило је ове прошле зиме више лепих и поучних предавања за грађанство сомборско. Предавања су држали до сад професор Др. Тихомир Остојић, др. Лаза Марковић и А. Хаџић, председник Матице Српске сви из Новог Сада, а из Београда књижевник и уредник »Нове Искре« г. Ж. Одавћ. Сви предавачи били су

лепо дочекани и од публике сомборске пажљиво саслушани, а предмети њихова говора били су махом из области оних наука, које се односе на естетско и практично образовање наших женскиња.

Племенито дело. Панчевачки »Грађанин« доноси ову значајну белешку: Бележимо са особитим задовољством племенито дело које је по-

текло с милосердног срца и родољубиве душе, наше отмене суграђанке и Српкиње гђе Марије В. Радосављевићке. Дописом својим црквеној општини нашој саопштава гђа Радосављевићка, да је у корист српске више девојачке школе наше уложила у Кредитну Банку 10.000 круна и исту уступа општини, да се од тог новца оснује: »Заклада Васе Радосављевића и прве му супруге Драгиње«. Исто тако даривала је 10.000 круна српској женској добротворној задрузи а у корист Српске Раденичке Школе. Нека јој је хвала и пред Богом и пред нашим српским светом на тако светлом примеру родољубља и племенитости срца њезина!

Раденичка школа кнегиње Јелене на Цетињу приредила је други дан Ускрса о. г. изложбу радова са добротворном лутријом у корист ученица исте школе. Ову је школу основала и о свом трошку издржава Краљица Јелена, зато је и посветила својој најстаријој кћери. Она је сама нашла и послала из Италије две сестре, две добре учитељице Ану и Доменику Пакоти. Школа врло лепо напредује и женска деца имају отуда лепе користи.

Слава Сарајевкиња. Племенита и родољубива гђа Мара Савић из Сарајева поклонила је Добротворној Задрузи Сарајевских Српкиња леп и скупоцеп барјак. Тај барјак мисли осветити та задруга први дан Духова православних, 1. (14.) јуна о. г. уз саучешће својих сестара из свију крајева српских, те позива све Српкиње и Задруге на ту прославу.

Добротворна Задруга Српкиња Сомборкиња заоденула је и ове године за врбицу на Лазареву суботу 30 сироте школске деце. Председница, гђа Даринка Поповићка, је сама делила одело, што су одборкиње сашиле и спремиле. Трговина Браће Ползовића, поклонила је том приликом деци 19 пари чарапа, а чланица гђа Јустина Бикар, заоденула је о свом трошку једно мушко дете у спомен и покој душе свога сина пок. Милана. Једно је дете заоденуто тога дана из закладе пок. Сиде Вукићевићеве.

Женско Друштво у Београду повећало се новом подружином у Рачи (округ крагујевачки). Иста се подружина образовала 5. новембра 1907. г. Сад има то друштво поново 25 подружина, јер се смедеревска подружина лане претворила у засебно женско друштво.

Забаве. Српска виша девојачка школа у Нов. Саду приредила је забаву с игранком на дан цара Константина и Јелену 21. маја (3. јуна) о. г.

— Сентомашка запатлијска омладина приредила је забаву с игранком и позоришним комадом други дан Ускрса 14. (27.) априла о. г. у корист своје благајне.

»Преходница“, дружина ученица српске учитељске школе у Сомбору држала је на Ђурђев дан, о. г. као на дан своје крсне славе, свечану седницу, уз добровољну улазницу, у корист оснивања женског интерната. Пре подне било је освећење водице и резање колача, а после подне у 4 часа певање, декламовање говори и свирање самих приправница.

Верени и венчани: Госпођица *Олга Алексићева*, ћерка наших давнашњих претплатника и уважених грађана панчевачких венчала се с г. *Армином Крешрашом*, панчевачким солгабировом, други дан Ускрса 14. (27.) априла о. г.

Гђица *Софија Марковићева*, кћерка удове Сидоније Марковић, наше многогодишње претплатнице и чланице Добротворне Задруге Српкиња из Темпшвара венчала се с г. *Мартином Ганшаром*, ц. и кр. мајором темпшварске пуковније бр. 29. 17. (30.) априла о. г. Срећно, да Бог да!

Гђица *Штеванка Пандуровићева* наша сарадница из Сомбора верила се с г. *Штевом Теодоровићем* поседником из Самоша.

Изборно право за жене изгласано је и у Данској. По том закону имаће право гласачко све женске, које су навршиле 25. годину и које плаћају порезу. Имаће га и жене удате, чији мужеви плаћају порезу.

25 годишњица. Марта месеца о. г. прославила је у Београду своју 25. годишњицу глумовања на кр. српском позоришту чланица **Зорка Тодосићка**, једна од најбољих глумица београдских. Живела!

50 годишњица. Прошле 1907. г. навршило се равно педесет година, како је изишла у листу „Даници“ прва песма нашег одличног песника и књижевника **дра Лазе Костића**. Српска Матица се спрема, да прослави ове године 50. годишњицу књижевног рада тог песника, а српско народно позориште које се сад бави у Сомбору, где станује песник, прославило је на Благовести о. г. песникову 50 годишњицу свечаном представом: другим чином песникова: »Максима Црнојевића«, трећим чином његове „Гордане“ и петим чином „Пере Сегединца“. Пре представе

говорио је о драмском песништву слављеника начеоник срп. нар. позоришта, г. А. Хаџић, а публика, која је дупком напунила позориште, изазвала је песника више пута и повикала: живео! којима се и ми придружујемо и довикујемо: живео наш дични песник др. Лаза Костић!

Добротвор. *Косша Кашиковић*, угледни мостарски трговац умро је лане, а његови синови обућари као наследници покојникови, који воде радњу под фирмом *Браћа Ј. Кашиковићи* поклонили су мостарској српској правосл. општини магазу у вредности од 16.000 К у спомен очев и забележили име свога оца неизгладивим словима у ред добротвора општинских.

Учитељске тековине. Српско народно учитељство са основних и виших девојачких школа Митрополије Карловачке основали су пре 17 година свој *Српски Учитељски Конвикт у Новом Саду*, те су из чланарине и народних прилога купили кућу и у двапут дозиђивали просторије, у којима се издржава до 80 које мушке које женске учитељске и друге народне деце, која се уче овде у средњим и стручним школама. Деца имају ту стручан надзор, поуку и све издржавање по тако умереној цени, да би у данашње скупо време за тако препитање бар двапут толико платили у приватним кућама.

Охрабрено тим успехом пошло је то учитељство даље.

Пре 6 година основало је опет у Нов. Саду своју Новчану Задругу, коју је лане претворило у деоничарско друштво са 50.000 К капитала и назвало га »Натошевић« по имену свога учитеља и првог глав. школ. референта пок. дра Ђорђа Натошевића. Тек што је отпочело било свој рад а фирма: Браће М. Поповића, која је радила велик књижарски и штампарски рад, падне у конкурс. — Ово учитељско деоничарско друштво дође на мисао да купи и књижару и штампарију, што је и учинило пре месец дана и сад онострано учитељство има четир своје установе: конвикт, новчани завод „Натошевић«, књи: жару и штампарију.

На учитељима и њиховим пријатељима је сад, да потпомогну ова подuzeћа, ако хоће да и свој и народни углед подигну на више.

За администратора српске карловачке патријаршије именован је од Њ. ц. и кр. Величанства Франц Јосифа I. будимски епископ, Њег. Високопреосвештенство г. *Лукијан Богдановић* и већ је примио своју дужност. С адми-

нистраторством подарио му је краљ и одличје кр. тајног саветника.

40 годишњица. *Српско црквено певачко друштво у Там. Ковину* славиће о Духовима о. г. своју 40-годишњицу опстанка.

Српски нар. учитељ у Госпођинцима (Бачка) г. *Миша Пејић* прославио је у ужем кругу својих пријатеља светле недеље 20. априла (5. маја) о. г. 40-годишњицу свога ревносног и савесног учитељевања.

Нове српске земљорадничке задруге Основане су у Габошу (Срем) и у Мазину (Лика). — Даље је основана и од суда потврђена и у званичном листу обнародована, те је и рад отпочела Српска земљорадничка задруга у Дебелом Брду (Лика) и у Плоччи (Личко-Крбавска Жупанија.)

Једанаести конгрес наших Српских Земљорадничких Задруга одржаће се ове године према решењу пленарне седнице управног одбора Савеза Српских Земљорадничких Задруга у Беловару (беловарско крижевачка жупанија). Дан самога одржања одредиће се у своје време.

Број наших задруга у I. четврти ове године. На завршетку ове четврти године, то јест 31. марта, било је свега 260 српских земљорадничких задруга у чланству нашега Савеза. Осим тога има још леп број већ основаних задруга, које чекају само на судеку потврду, а и леп број задруга које су у оснутку.

Резолуција 19. немачког задружног збора, који је одржан у Бону г. 1903., гласи: Земљорадничке задруге имају задаћу, да својим члановима осигуравају примеран особни кредит и да их тако ослобађају од кајшара, а уједно да их тиме господарски јачају и независнима чине, као и то да смисао за штедњу буде и унапређују у њиховом делокругу и подручју, у свима слојевима, особито међу надничарским, радничким, служинчадским и осталим сиромашнијим слојевима, као и међу децом.

Отварање чувеног меленачког купатила Русанде биће 1. маја. У лековитом свом успеху је ово купатило равно чувеном Пишћијану и блатној купци Лукач купци у Будимпешти. Лековиту снагу купке врло хвале који болују од севотина, хроничних реума, скрофула, кожних болести. А изврсно лечи женске болести и костобоље. Многome је болеснику меленачка „Русанда“ повратила здравље, и нека је болесницама, који од горњих болести пате, топло пре-

поручено купатило Русанда, које лежи близу Меленаца. Уједно скрећемо пажњу читаоца на данашњи оглас истог купатила.

ЧИТУЉА.

† **Милева удова Томе Михајловића рођ. Ковачевић** из Ст. Бечеја наша многогодишња претплатница и чланица Просветне Задруге ст. бечејске упокојила се 25. марта (7. априла) о. г. у 72. години живота. Њу оплакују два братића: Миливој и Александар Ковачевићи са својим супругама Милком и Катарином, Бог да јој душу прости!

† **Јелена Деметровић рођ. Божић.** Вршачка Добротворна задруга Српкиња изгубила је у недељу 16. (29.) марта о. г. своју многогодишњу и заслужну председницу *Јелену Деметровићку рођ. Божић*, у њеној 84. години живота. Имали смо прилике о Стеријиној 50. годишњој прослави лане да видимо ту дурашну старицу, како се интересује за сваки јавни рад и како у тим дубоким годинама лично учествује у прослави Стеријиној. Била је милостива срца и издашне руке. Бог да јој душу прости!

† **Марија Марковић.** Добротворна задруга Српкиња у Дарувару јавља нам, да је дне 4. (17.) априла о. г. умрла ретна и многозаслужна чланица и благајница њена — учитељица Марија Марковићева. Покојница је била кћи даруварског проте Т. Марковића и супруге му Ангелине. Рођена је у Броду н. С. године 1870. Учитељевала је 19 година и то у Подвињу код Брода, затим у Вођину, а последњих 16 година у Дарувару. Свуда је уживала љубав и поштовање као марљива и савјесна учитељица и пред дјецом и пред родитељима. — Показала је лијеп успјех и као дјечја списатељица, написала је неколико дјечјих представица разног садржаја и облика, те је сама дјецу увјежбала за свето-савске бесједе и друге згоде, а то су биле најљепше тачке програма. Ево их по наслову: Бадње вече, Стара и нова година, Сунце и звијезда Даница, Осујеђено путовање, Три жеље, Дјечја беседа, Ружа и Љубица, Проза и појезија, Дјеца пред сликом чика-Јове, Пастири, Зима и прољеће, Св. Савска пјесма. — Све те радње налазе се као рукописи у књижници покојнице, а јер су садржајем и израдом врло лијепе, добро би било да се штампају, а ту племениту дужност могла би испунити »До-

бротворна задруга Српкиња у Дарувару«, да тим сачува лијеп спомен вриједној покојници.

Била је јака духа, али слаба тијела и то слабо тијело обоље тешко. По препоруци домаћих лијечника потражила је помоћи код лијечника у Загребу, али тамо нађе ју смрт и испусти своју добру душу у болници милосрд. сестара а у наручју тешко ожалошћених старих својих родитеља. — Спровод је обављен на Цвјетну недељу у 4 сата по подне на загребачком гробљу. Мртво тијело опојали су преч. господа Амвросије Павловић и Јован Петровић. Спроводу су присуствовале само некоје загребачке српске фамилије, а неугодно нас се је дојмило, да бар српска конф. школа, макар и са мањим бројем ђака или српски дјевојачки интернат — није учествовао у спроводу покојнице — учитељице; кад су о том знали српски свештеници, требале су знати и српске школе.

Према скромности покојнице за живота, био јој је и спровод — скроман. Из Дарувара — уз бројну родбину — присуствовали су као изасланици од »Добр. задр. Српкиња« госпођа Мила П. Поповића, а од стране учитељског збора и управне опћине учитељ Саво Секулић, који се је са покојницом на гробу опростио овим говором:

Тужни зборе!

Уз сва настојања лијечничка, уз сву његу и топле молитве родитељске, — подлеже ипак дугој и тешкој болести слабо тијело и пред нама лежи упокојена добра наша учитељица Марија; задњим погледом гледамо ју, јер за час ће ју скрити мрачна гробница — за увијек.

Болест своју дуго је већ носила и осјећала, али љубав к раду учитељском даваза јој је вараве наде и снаге, па је до крајњих граница могућности вршила тешку дужност учитељску; то је болест поспјешило. Тежња за оздрављењем, животом и радом понука и њу и брижне јој родитеље, да јој потраже помоћи макар и далеко од дома родитељског — и она дође из Дарувара у Загреб. Болесно тијело венуло је и даље, али јакост и ведрина духа давали су наде, да ће Марија — ако не оздравити — а оно поживити. Кад је нада малаксала, хтјело се натраг дому и роду, али немилосна смрт претече, а глас тужни у Дарувар дође и разжалости свакога, тко је добру учитељицу Марију познавао, а црни барјак са школе дару-

варске казао је сваком тужну вијест, које се је сватко био већ бојао.

Као 16 годишњи друг и сарадник покојнице — познам ју добро, па не оклијевам рећи, да је савесношћу и марљивошћу била прва у учитељском збору, а у првим редовима учитељства.

Добра колегинице!

Кад су се јучер наши ђаци сакупили у школи за полазак цркве, нису били весели кб обично, а на очима им се виђело, да жале добру своју „господичну Марију“. — Да им тај осјећај и боље у душу упечатим, проговорио сам им неколико ријечи, а дјеца су — плакала. Сузе те дјечје нека су Ти уздарје за љубав и труде Твоје, а знам да је то души Твојој најмилије...

Учитељски збор жали своју вриједну колегиницу.

Добротворна задруга Српкиња жали своју врлу чланицу, а напосе ненакнадиву сарадницу око приређивања свето-савских беседа.

Житељи Дарувара и околице, особито родитељи дјеце, жале добру учитељицу Марију; жале сви још већма, што не могу поштованој својој учитељици исказати задњу почаст у спроводу.

Одар и гроб Твој ето ките вијенцима, као видним знаком искрене захвалности, а ја у име свију вршим тешку — јер жалосну — дужност, да се опростим с Тобом задњим опроштајем, али не задњом почасту, јер: спомен Твој лијепи живјети ће у грудима свију, који су Те познавали — за увијек.

Тужни зборе!

Покој души добре наше Марије дати ће Господ, јер га је: тврдом вјером и побожношћу, захвалношћу према родитељима, љубављу према браћи и сестрама — добротом према сваком — у пуној мјери заслужила; а ми молимо од Бога утјехе за оне, који највише трпе, јер највише губе: губе добру кћерку, добру сеју своју. — Жалост њихова још је већа, јер остављају миље своје овде ево у даљини, у туђини; но надајмо се — да и овде у Загребу има добрих српских душа, знанаца и пријатеља, који ће кад тад гроб овај погледати и пригледати, па онда — као и ми сада — уздахнути: Овде почива добра даруварска учитељица, Марија Марковић. Слава и покој јој вјечни!

С.

† **Кнез Божидар Карађорђевић.** Између 19. и 20. марта о. г. умро је у Версаљу код Париза кнез Божидар Карађорђевић, праунук вожда Ђорђа Карађорђевића а брат од стрица садашњем краљу Петру. Рођен је у Бечу 1861. г. Бавио се књигом и уметношћу. Писао је и преводио на француском језику и постао чувен књижевник у Француској. Бог да му душу прости!

† **Стеван Шилић,** лекар, у 25. години, питом и честит син г. Тоше и Велинке Шилића многогодишње одборнице Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња, тек је био ступио да служи војничку дужност, па га отрже немила смрт 10. (23.) априла о. г. из крила родитељског, из круга пријатеља и другова, и сахранисмо га баш на вел. суботу. Вечан му помен!

† **Александар Сандић.** Заслужни професор срп. вел. гимназије новосадске, умро је у четвртак на ноћ 17. (30) априла о. г. у 72. години живота. Последње 2—3 године, како је ступио у мир, поболоо се и није никуд излазио. У своје млађе доба писао је више школских књига а писао је и по новинама понајвише легенде. Стекао је заслуга за оснивање занатлијске задруге Срба у Новом Саду, чији је, из признања био и почасни члан, а суделовао је живо и око оснивања Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња. Над гробом опростио се с њим у дирљивом говору, професор Јов. Живојновић. Покојник је био члан Књижевног Одељења и више година члан Књижевног Одбора Матице Српске. Оплакује га супруга Леополдина и кћерка Анђелија, учитељица на новосадској срп. вишој девој. школи. Мир пепелу његову!

† **Павле Дамјановић,** умировљени учитељ ст. бечејски упокојио се напрасно у половини априла месеца о. г. у 64. г. живота. Био је вредан и савестан учитељ. Бог да му душу прости!

† **Др. Валтазар Богишић.** Једног од најобразованијих правничких зналаца Др. Валтазара Богишића задесила је смрт у Риједи (Фијуми) на Велики Петак о. г. у 72. г. живота, баш кад је полазио из Париза за своје родно место Дубровник. Био је кратко време професор универзитета у Одеси и отуда је био позван од црногорског кнеза Николе, да састави закон о имовном стању црногорског књажевства, куда је и отишао и написао и који важи као најбоље дело те врсте за данашње прилике. Однесен је и сахрањен у породичну гробницу у Дубровнику. Вечан му спомен!

Б Е Л Е Ш К Е.

ПРОСВЕТА.

Црна Гора.

Црна Гора утврдила је законом, да се поред сваке основне народне школе отвори за народ књижница и читаоница. Та установа има да послужи као продужна школа за одраслије грађане, а учитељи ће бити дужни да воде бригу о тој књижници и читаоници. Књиге и листови даваће се бесплатно на читање.

РАЗНО.

Смртност радника. Од чланова «Берлинске болничко-радничке касе» *умире* на 10.000

Штампара: 168, Тесача: 138, Молера: 119, Дунђера: 111, Столара: 108, Вајара: 107, Златара: 102, Кројача: 90, Ливничара: 84, Позлатара: 80, Бравара: 78, Лимара: 77, Обућара: 63, Тапетара: 59, Месара: 45.

Из ових података види се, да опасност по здравље радника не лежи, толико у физичком напору, колико у другим погодбама, под којим радник свој посао ради. То ваља имати на уму кад дође време да се бира детету посао и занимање.

„Здравље“.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Насађивање живине. Приспело је време, да се живина насађује, па ћемо изнети овде најважнија правила, којих се треба придржавати у том послу.

Код тог посла најважнија су два питања:

1. Кад треба отпочети с насађивањем и
2. Како треба вршити насађивање.

Најбоље је време за насађивање месец март, април и мај. Пре марта месеца не треба отпочети, јер је време променљиво, те млади лако назебу, побољевају и след тога многи угину. Но као год што није пробитачно да се насађује живина сувише рано, исто тако није добро, да се то чини ни доцније од означеног доба, јер доцнији пилићи, осим ако се трговине ради не подижу, неће бити све до идућег пролећа ни одкоје користи, а троше храну као и они, који носе јаја већ с јесени.

На друго питање: како треба вршити насађивање, има се пазити, да су јаја узета од крупног грла и никако од првогодишњих носиља, јер су ова слабо развијена и ретко су зрела за приплод. Обично ваља узети јаја од кокошака, гусака, ћурака, патака, које у другој и трећој години носе. Јаја за насађивање не треба да су ситна а ни сувише крупна и треба бирати од оне живине, која није сувише слаба, ни сувише

дебела, јер су ретко така оплођена. Најбоље је узети јаја од оне живине, која се слободно креће и која сама себе храни чепркањем и слободним ходом. Јаја морају бити што свежија; старија од три недеље нису никако добра.

НОВИНАРСТВО.

Народне Новине. — Друга је година, како у Београду излазе Народне Новине, лист за народно просвећивање, под уредништвом проф. Живојина О. Дачића, секретара Универзитета. Народне Новине нису политички лист, нити се баве партијском политиком. Оне су намењене оним синовима нашега народа, који нису походили многе школе, нити су учили високе науке, него су само научили нешто мало да читају, и остали су код својих кућа, да живе на огњишту својих старих, да раде земљу, гаје стоку, подижу лозу и воће, као што су им и дедови и очеви радили. Народним Новинама хоће се, да се непросвећеним синовима нашега народа укаже на све оно, што је у њиховој кући и њиховој околини зло и ружно, да се зла клоне, да зло не чине, да напуштају рђаве навике, а да им скрену пажњу на све оно, што је у њима и око њих добро, да чине добро, а у исти мах и да их поуче, како други, просвећенији људи живе, те да и они свој живот и рад тако поде-се, да од свега рада имају веће користи и да живот буде угоднији, а они и њихови да буду задовољнији.

Народне Новине излазе крајем свакога месеца, у књигама од 32 велике стране, увек са сликама, и доносе поуке: из науке о чувању здравља, из свих грана пољопривреде, из историје, економије, права и других наука, а у сваком броју има и вести о важнијим догађајима из Србије, српских земаља и из туђинства.

Цена је овим корисним новинама: за годину само два динара, а за све друге земље, због много веће поштарине, три динара.

Претплату треба слати уреднику: проф. Живојину О. Дачићу — Београд.

Већ у првој години свога излажења ове су новине, по једногласноме суду свих својих чи-

талаца, биле у истини народне. А судећи по првоме броју за ову годину, оне ће у овој години бити још пуније и боље.

У првоме броју за 1908. годину ови су прилози: *Прва бразда*, приповетка † Милована Ђ. Глишића; *Вода коју пијемо*; *Како се прави шештаменаш*, из грађанског законика: *Да подводне земље исушимо* (с три слике); *Грех се не мери шећу*, по руској причи од Ч. М.; *Воћњаци и воће*; † *Милован Ђ. Глишић* (са сликом пок. Глишића и Дубровника, где је умро пок. Глишић); *Супрасна крмача*; *Ко може биши примљен у земљорадничку задругу*; *Како земљу да учинимо родном*; *Марко Краљевић и бродарица вила*, народна песма; *Да добијемо добро семе од конопље* (са сликом); *Како да се плаво обоје пређе или плашно*; *Ера и кадија*, народна прича; *Шша пољопривредник ради у фебруару*; *Крашке поуке*; *Из Србије*; *По српским земљама*; *Шша бива по свешу*; *Рад на народном просвећивању* и *Пријатељи народног просвећивања*.

Сви су чланци кратки, написани просто, лако и разумљиво, чистим народним језиком, да ће их моћи читати и разумети они, који тек по мало умеју читати.

Народне Новине треба да има свака српска кућа, у толико пре, што им је цена тако мала, да их и најсиромашнији могу набавити.

Пријатељи листа.

Г. Миша Кузминац из Даља изводео је у спомен своје преминуле супруге и наше многогодишње претплатнице Анке Кузминац претплатити наш лист за једну добру и сироту ученицу, који се издаје *Ирини Маринковићској*, Привредниковој питомици овде.

Доброшворна Задруга Српкиња у Книну желећи да ода почаст упокојеној добротворци и благајкињи Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња, гђи Анки А. Пајевића, претплатила је „Женски Свет“ за г. Марију Перки у Книну.

Одговори.

Р. у Б. Редакција је за сад оптерећена многим важнијим пословима и нема времена, да исправља и дотерује туђе рукописе, а и иначе имамо на расположењу велик број предмета за подлистке те немамо потребе за то. Ако доспемо тамо на лето покушаћемо, да Вам жељу испунимо.

Гђи Ст. Љубибрашић, Емеривиле. Примили смо претплату за Вас и за гђу Деспу М. Куртовић у Фреспо за 1908. годину. Хвала Вам! Поздрав!

Нашалији — Панчево. Послата ствар не одговара прописима песничким, јер редови сликовни немају ритма. Има редова са 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17 и 19 слогова.

М. К. — *Црни Луг*. О истом предмету имамо расправа, које чекају на ред, које су много опширније и темељније израђене, за то ће Ваш допис чекати на касније доба.

Исправак.

У јавној захвали панчевачке Добротворне Задруге Српкиња, што је изишла у 3. броју нашет листа на 71. страни изостављено је случајно име г. Љубише Барића. Молимо, да се исправи.

У 4. броју пак нашег листа на стр. 86. под песмом: »Српским Соколовима« изостало је име аутора др. Војислава Рашића, што такође ваља поунити.

ЗНАЊА РАДИ

јављамо нашим поштованим претплатницима, да је на предлог г. М. Вујића, што је изишао у 4. броју нашег листа а односи се на сам лист, стигло досад четир одговора, три од појединих лица, а један од задруге. Очекујемо још и с друге стране одговора, па ћемо онда у једном од идућих бројева изнети та мишљења и према приликама изрећи и свој суд, како мислимо да се за идућу 1909. годину поступи.

Уредништво.

Јаван рачун.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња скупила је и преко митрополита београдског Инокентија послала за погорелу српску гимназију у Скопљу 222 круне и 44 потуре, а приложили су следећи:

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња: К 50; по 10 К: Мара Плавшић, др. Лаза Марковић, Н. Н., Милица Нецкова; по 8 К: Др. Милош Бокшан; по 5 К: Јулка Радовановићка, Арк. Варађанин, Уредништво »Браника«, Ђорђе Велић, Ђорђе Ивковић; по 4 К: Катица Меандић; по 3 К: Лаза Милошев; по 2 К: Браћа Миросављевићи, Софија Пушибрк, Марија Оберкнежевић; 63 круне и 4 пот. послао је приређивачки одбор са св. савске забаве из Грабовца у Срему преко уредништва »Браника«; а 23 круне и 40 пот. скупила је за ову цел гђа Маца Јовановић-Шкемба из Ст. Футога и послала преко уредништва »Браника«

Нека је срдачна хвала свима прилагачима. Нови Сад, 21. априла (2. маја) 1908.

Одбор.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Уважена гђа Марија К. Јовановића, у намери да очува успомену на своју покојну матер гђу Јулијану Јовановић рођену Загорица из Ст. Бечеја, поклонила је овој задрузи 200 (двеста) круна, на којем племенитом дару изриче јој се најтоплија благадарност а блажена покојница уврстиће се у ред друштвених добротвора.

За Добротворну Задругу Српкиња Панчевачких

Панчево, 17. марта 1908.

В. Летићева Јелисавета Теодоровић
перовођа. потпредседница.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Благородне госпође: Милева Дунђерска, великопоседница и сестра јој благ. гђа Зорка Дунђерска, великопоседница и председница »Женске Добротворне Задруге Српкиња Сентомашкиња« приложише у спомен своје блажено-упокојене матере г. удов. Јулијане Јовановић рођ. Загорица, великопоседнице ст.-бечејске, а почасне и редовне чланице ове задруге прилог од 300 круна. Блг. гђа Милева Дунђерска 200 круна а блг. гђа Зорка Дунђенска 100 круна.

На овом племенитом дару изриче »Добротворна Женска Задруга« поменутиим многуваженим блгр. госпођама своју највећу благодарност.

Из седнице „Женске Добротворне Задруге“ држане

У Сентомашу 12. априла 1908. г.
Председништво.

Позив на претплату.

Проучавајући национално-религиозно васпитање нашег српско-православног народа освједочио сам се, да особито млађи наш нараштај не зна тачно најпотребнијих молитава, што су потребне, да их зна сваки православни Христијанин. То понајвише долази с невјештине познавања црквено-словенске азбуке. Узроке тому не ћу навађати, јер то спада на други лист наше историје; али са сигурношћу могу утврдити, да јесте тако. Ради тога сам одлучио, да дам у штампу:

„МАЛИ ЗБОРНИК МОЛИТАВА“

где ће бити отштампане српским писменима (ћирилицом) сваком српско-православном Христијанину најпошребније молитве.

Без ове књиге не би смјела биши ни једна српска кућа, напосе, ни једно школско дијеше.

Цијена је књижици врло мала незнатних 20 потура.

Пошто бих рад штампати само ограничен број примјерака, молим да ми се картом јави, колико екземплара коме да пошаљем.

Сакупљачима дајем 25% у име награде око распачавања,

Северин-Беловар
Хрватска.

Са поштовањем
ВАСА ВИТОЈЕВИЋ
равн. учитељ.

СЛАНО КУПАТИЛО**У СТ. СЛАНКАМЕНУ**

отвара се 1. маја, а сезона траје до 1. октобра.

Друштво је саградило 2 зграде са 40 елегантно намештених соба. Цене су од К 1'20 до К 5'—

Осим тога има рештаурација са добром и јефтином кујном и добрим пићем.

2—5

Погребно подuzeће и стовариште надгробних споменика**ПАЈЕ МАРКОВИЋА у НОВОМ САДУ**

у средини дунавске улице, телефон број 168.

Филијала: погребно подuzeће „Конкордија“ пређе Буре Стојковића, ћурчијска ул. бр. 15.

Држи вазда огроман избор сваковрених камених надгробних споменика. Натписе изрезује најсавршеније, а позлата дупла и дуготрајна. Велики избор мрт. сандука, венаца, покрова и целокупне опреме за погребне. Цене строго солидне а послуга најтачнија.

Интелигентна госпођица

из добре породице, тражи мјесто

као дружица (Gesellschafts-uz госпођу.
d a m e)

Поближе код администрације листа.

ЈЕДИНСТВЕНО И НЕНАДМАШИМО ЛЕКОВИТО БЛАТНО КУПАТИЛО

„РУСАНДА“

у Меленцима (Торонт. жупанија) у Угарској
отвара се 1./14. маја 1908.

а завршује овогодишњу купал. сезону 1. (14.) септ. 1908.

СИГУРНА ЛЕКА у купци, наћи ће они болесници, који пате и болују од ових болести:

- 1.) Скрофуле у свима облицима и појавама.
- 2.) отока у жлездама и коши, 3.) Чиревима.
- 4.) Костобољи, реуми у свима облицима и појавама.
- 5.) Застареле тврдоће, укочености, згрчености, после запаљења у зглавцима, (контрактурае.)
- 6.) Застарелих рана и отока, нарочито услед кошчаних болести Caries Necrosis-a, у чему надмашује и најгласовитије интернационалне купке.
- 7.) Кроничних кожних болести, особито суве екцеме.
»Prurigo Psoriasis« — кожне болести свију врсти, које нису могле никакове лековите масти излечити.
- 8.) Севотине и застареле реуме.
- 9.) Са успехом лечи застарели Луес, Ишијас, и т. слично, те су за ту сврху спремљене нарочите кабине.
- 10.) Код женскиња са сигурним успехом лечи неуредан крвоток, и живчана поболевања.
- 11.) Лечење бива по налогу лечничком блатним облагањем, увијањем, масажом и електризирањем.

Управа купатила располаже безбројним захвалним изјавама, оних болесника, који у дугогодишњим мукама своје болести, изгубише сваку наду за оздрављање, а који се по употреби **само 21 купке**, опростише несносне и мучне боље и подпуно здрави кућама вратише.

Поред чудне природне лековитости, купатило је по модерном укусу и данашњим захтевима удешено тако; да гостима стоји на расположењу, вијугастим стазама лепо удешен и простран цветни парк, са дебелим хладовима и угодним клупама, три лепо и модерно намештена хотела са гостинским собама, простран курсалон, и трапезарија, гласовир, куглана, особита музика изврсна кухиња и тачна послуга.

Купатило шаље свакоме бесплатно, на захтев уз обележје тачне адресе купалишне проспекте.

За управу купатила „Русанде.“

У Меленцима 13. (26.) марта 1908. године.

183 3—3

Каменко Пиперски
деловођа.

Ђена Петровић
председник.

ФИРМА МАТИЈА ЛЕВИ и ДРУГ

НОВООСНОВАНА радња ПОМОДНОМ РОБОМ

КОД АНЂЕЛА ЧУВАРА ——— КОД АНЂЕЛА ЧУВАРА

————— У Н О В О М С А Д У, —————

на главној пијаци у згради хотела Јелисавете.

Узима себи слободу, да овим најучтивије јави поштованој публици, да су у ванредно богатом избору стигле

ПРОЛЕТНЕ и ЛЕТНЕ НОВИНЕ,

домаћи и иноземски специјалитети у вуненим, свиленим штофовима, и у штофовима, који се могу прати, прави француски делени и батисти, енглески зефири, те је у свачијем интересу, да прегледи прекрасни избор — без икаква приморавања на куп — пре но што подмири своје потребе.

Фирми је част, овом приликом упозорити на сепаратно одељење за женско рубље, потпуне опреме за невесте, блузе и жипоне, од које робе водимо само оно што је најодабраније, али по свим ценама.

Мустре на захтевање шаљемо —————
————— бесплатно и франко.

Коме треба потпуна за невесте опрема, томе по жељи шаљемо у кућу рубље и колекције са специјалним ценовником а не захтевамо никакве накнаде и без обавеза за куповање.

Многоструко одликована.

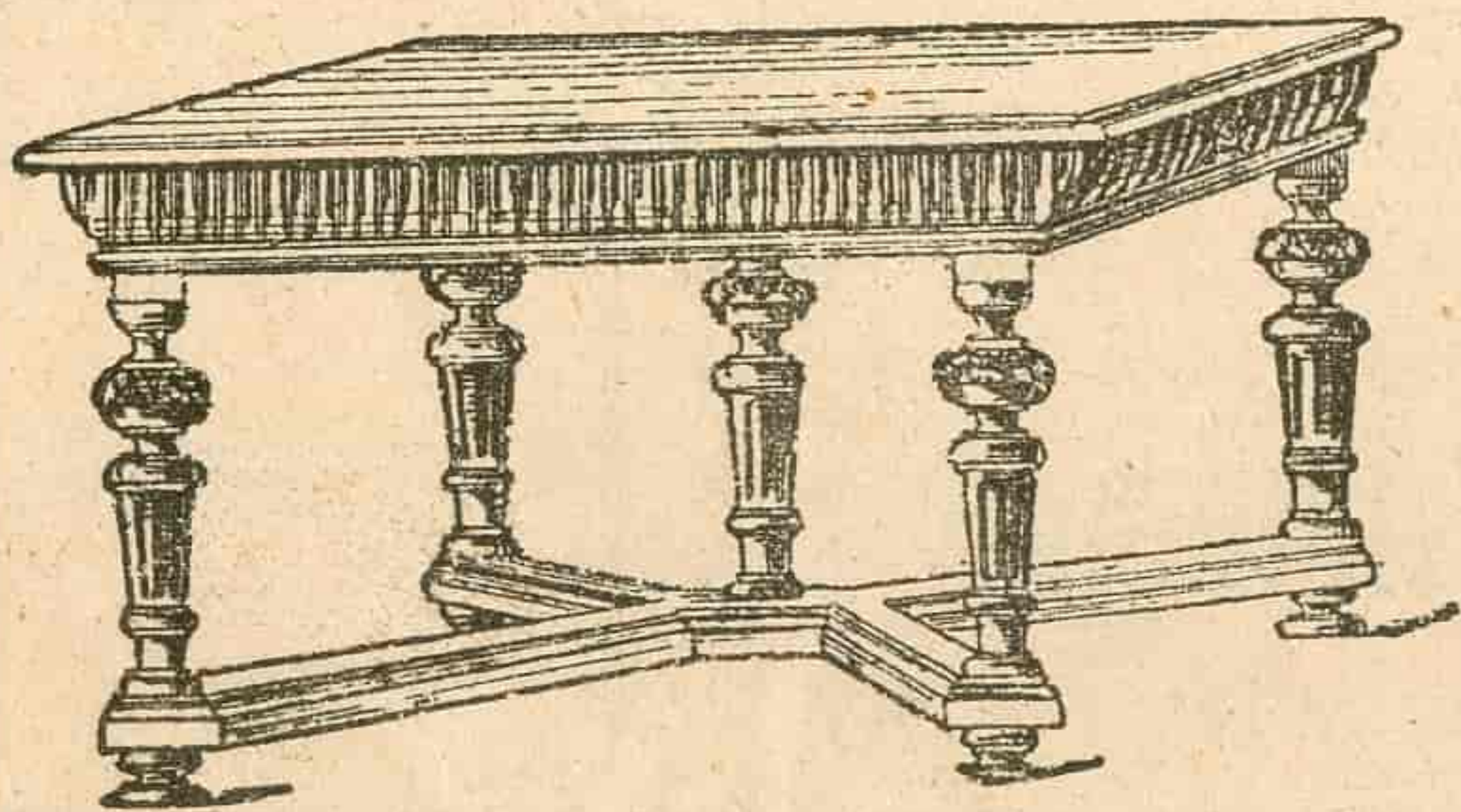
Постоји од 1860. године.

ФАБРИКА НАМЕШТАЈА И СТОВАРИШТЕ
НАСЛЕДНИКА НИКОЛЕ ДУСИНГА
 У НОВОМ САДУ

Ханска улица бр. 1. преко пута од ерпеке основне нар. школе препоручује своје велико, богато сортирано стовариште намештаја за спаваће собе и трапезарије, као и свију врста тапецираних гарнитура за салоне у сваком стилу по јевтиним ценама.

Даље: шифонера, кревета, столова, ноћних и за умивање, орманчића, креденца, дивана, огледала, мадраца, столица,

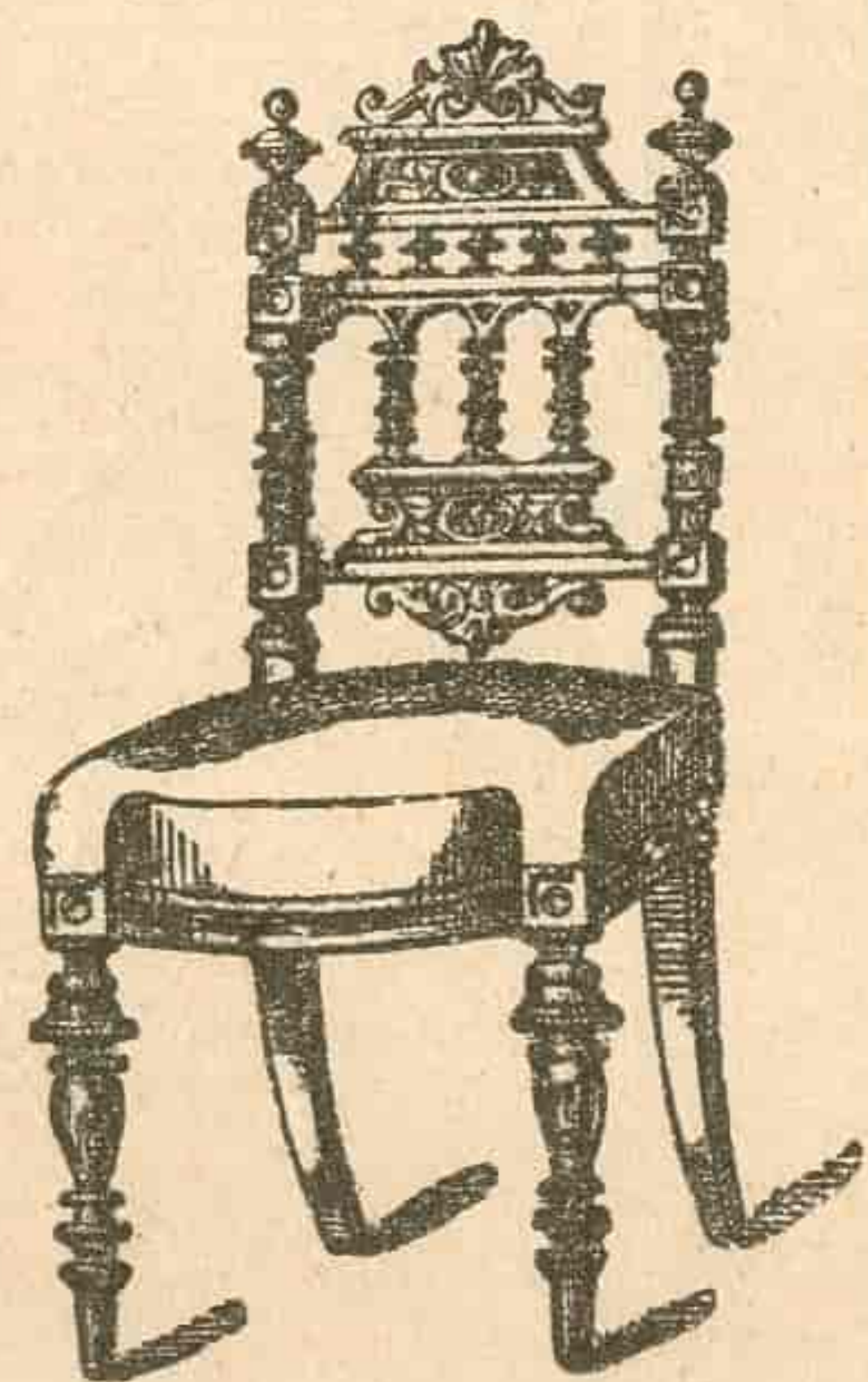
СЛИКА,

у тамној и политираној изради а солидној каквоћи и са врло јевтиним ценама.

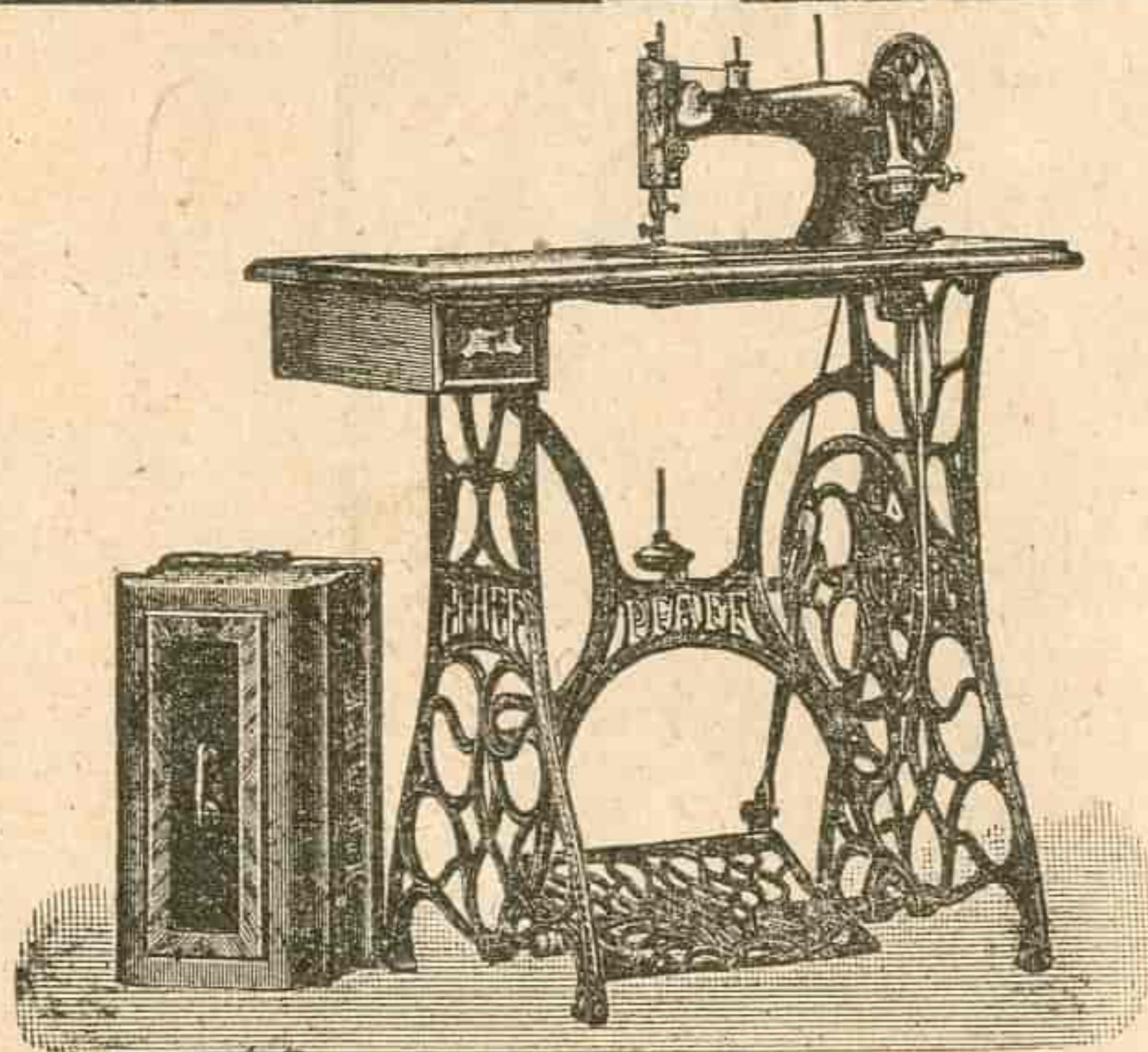
Избор у ћилимовима, простирачима и завесама.

Препоручујемо нашу нову уређену радионицу са машинским радом за израду свију врста намештаја по жељи. 1—12

Солидна послуга! — Јевтине цене! (О солидној послуги најбоље референције.)

Основана 1871. год.

Основана 1871. год.

ЈОСИФ ШИНДЛЕР

најстарија трговина шиваћих машина и машина за штрикање
 У НОВОМ САДУ (UJVÍDEK,

Господска ул. 14./а.

Ствовариште: **шиваћих машина** најбољих система.

Једина продаја ПФАФОВИХ МАШИНА које су најподесније осим шави и за модерно штиковање.

Продаја за готово, или на отплату уз 5-годишњу гаранцију.

2—3

За пролетњу сезону
 стигао ми је врло богат
 избор
 у мушкој и женској
 конфекцији

као и највећи избор у

**ЖЕНСКИМ КОСТИМИМА,
 ШОСОВИМА, ВУНЕНИМ И
 БАТИСТАНИМ БЛУЗАМА,**

све по најмодернијем енглеском и француском кроју.

Послуга је уз најумеренију цену код српске фирме

П. Н. МОМИРОВИЋА

у Новом Саду, Главна ул. бр. 3.

1—12